

Господо, ја данашњу седницу закључујем, а за идућу предлажем као дневни ред, продужење данашњег дневнога реда.

Седницу заказујем за уторак у 10 сати пре подне, а дозволите, господо, да напоменем Законо-

давном Одбору, да ћемо од уторника држати седнице и пре и после подне. Ствари имамо доста важних. Седницу заључујем, а идућу заказујем за уторак у 10 сати пре подне.

(Седница је закључена у 18 часова.)

XI. СЕДНИЦА ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ

СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

држана 22. новембра 1921. год. у Београду.

Председавао Председник **Миша Трифуновић**.

Секретар др. **Љуба Поповић**.

Присутан Министар Финанција др **Коста Кумануди**.

(Почетак у 10 и 15 часова.)

Председник **Миша Трифуновић**: Господо, отварам 11. седницу Законодавног Одбора. Молим да чујете записник прошле седнице.

Известилац др. **Славко Шећеров** чита записник прошле X. седнице.

Председник **Миша Трифуновић**: Има ли примедба на протокол?

Др. **Јован Јовановић**: Молим Вас, да прочитате последњу реченицу.

Известилац др. **Славко Шећеров** (чита): »Уредба о порези на пословни промет списка бр. 28. одбачена је са предложеном допуном одсека».

Др. **Јован Јовановић**: То је погрешно.

Председник **Миша Трифуновић**: Јесте, погрешно је и треба да буде овако: »Уредба о порези на пословни промет списка број 28. одбачена јес. У осталом, господо, сад ћемо говорити о тој ствари специјално. Прима ли Законодавни Одбор записник? (Прима.) Записник је примљен.

Молим да чујете молбе.

Секретар др. **Љуба Поповић** чита молбе:

а) Професорско Друштво из Загреба моли, да се код уредбе о прекобројним часовима усвоји принцип сталног месечног додатка (упућено II. секцији);

б) Пољопривредно Друштво за српску Војводину подноси представку противу уредбе о сузбијању скупоће (упућено III. секцији).

Председник **Миша Трифуновић**: Одбору су, господо, дошла два извештаја из III. секције. Један извештај о уредби о добровољцима, а други о попису становништва. Они ће се ставити на дневни ред. Сад прелазимо на дневни ред.

Пре него што пређемо на дневни ред, ја Вас молим, да се вратимо на гласање прошле седнице, на оно гласање о закону на пословни обрт. (Гласови: За што?) Казаћу Вам зашто. Дакле, господо, као што знате, у начелу ја сам тако казао да је закон одбачен. (Др. **Славко Шећеров**: Са предложеном допуном.) Међутим, господо, како овај закон доноси држави прихода од неколико стотина ми-

лијона, ја сам добио утисак, да је гласање било некако у једној забуни, у једном неспоразуму због извесне измене, која је стављена уз сам закон. Ја сам добио уверење, да није Законодавни Одбор хтео начелно апсолутно такав један важан законски пројекат да одбаци. Дебата је вођена поглавито због оне измене једнога члана, где се даје извесни проценат награде за плаћавање порезе. Међутим, кад сам ја први пут ставио на гласање, онда је гласало »за« 7 и »против« устала су 7. Кад су устали »против« 7, ја сам други пут обрнуо гласање и онег је било 7 »за« и 7 »против« и ја сам онда по пословнику био казао у начелу да пада.

Ја ћу Вам прочитати имена да видите, да је ту била једна мала забуна. Кад је први пут било гласање г. Рајар је први пут седео. Кад је други пут било гласање, г. Рајар је поново седео. И ја бројехи гласове у брзини нисам то спазио. Ево, господо, да би специјализали ствар гласали су »против«: гг. Осман Виловић, Хусејин Алић, др. Анте Дулибић, Јован Воновић, др. Урош Стајић, Јован Јовановић и Војислав Лазич и нико више. Гласали су »за« гг. Жерјав, Љуба Поповић, Милосав Рајчевић, Милорад Вујичић, др. Славко Шећеров, Јанко Рајар, јер је и он седео, Павле Чубровић седам, и ја као председник осам. Ја сам требао може бити и тада већ прогласити, да је закон примљен, пошто вам помињем сва имена го-споде посланика, који су гласали.

Сва је погрешка у томе, што ја у брзини два пута нисам видео, да је г. Рајар седео. Пошто је ово један од најважнијих законских предлога, који доноси држави неколико стотина милијона, то ја мислим, да нам треба само добре воље на да овај законски предлог поново узмемо у дискусију, и ја бих молио за ващу добру вољу, да се вратимо на ову ствар и да овај предлог вратимо финансијском одбору, јер би држава, ако то не бисмо учинили, била лишена великих својих прихода.

Министар Финанција др. **Коста Кумануди**: Ја се придружујем разлогима г. председника Законодавног Одбора. Ово је један од најважнијих финансијских закона, који је у вези са буџетом. Закон који се предлаже предвиђа, да држава добије око 400 милијона динара. Ако одбацимо овај законски предлог у целини, то значи нов дефицит у буџету од 400 милијона. Ја мислим, да Законо-

давни Одбор не треба олако тако једну крупну ствар да реши одбацујући овај законски предлог у начелу — у целини. Ја немам ништа против тога, да се поједини чланови измене и да се евентуално предложеним изменама, приступи. Ја сам лично против предложеног додатка због тога, што у моменту кад је та уредба донета, ја сам се споразумео специјално са оним посланицима, који су били против те допуне и дао сам свој пристанак, да та допуна не уђе. Према томе, ја стојим и сад на гледишту, да предложена допуна не треба да буде примљена.

Што се тиче осталих чланова о томе се може говорити. Али ја молим Законодавни Одбор, да целу ствар не прелама тако олако, у толико пре што је гласање било нејасно, како је сам г. председник објаснио и ја молим, да се та уредба упути Финансијском Одбору заједно са осталим пореским уредбама, које су на дневном реду, због тога што су све те уредбе у вези са целокупном финансијском политиком владе. Законодавни Одбор већ је раније стао на гледиште, да све уредбе, које нису привременог карактера, пре него што донесе о њима дефинитивну одлуку, упућује у Финансијски Одбор, да он да своје мишљење, па тек онда решава о њима. Према томе, ја бих молио Законодавни Одбор, да према тој својој начелној одлуци поступи и у овој прилици.

Др. **Анте Дулибић**: Ја сам хтео само формално опетовати то, да овај предлог г. председника гласи, да се систира онај задњи закључак и ја мислим да о тој формалности треба да се поведе дискусија и да прво сад има да следи гласање Законодавног Одбора у том смислу, да ли Законодавни Одбор пристаје, да се приступи систирању пређашњег закључка. Онда се тек може говорити мериторно у начелу и у појединостима.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Има и мој предлог, да се ова ствар врати Финансијском Одбору.

Јован Ђоновић: Господо, ја мислим, да о овоме предлогу не може бити више дискусије. Он је, господо моја, решен. Овде се гласало о овој Уредби у начелу и одлука је донета већином гласова: односно, како рече г. Председник, била је равна подела гласова: седам је било за, а седам против, или осам је било против, а седам за. Главни је то, да је вотум био и по пословнику ова је основа скинута са дневног реда. Ако хоћемо да одржимо стару парламентарну праксу, онда, господо моја, за годину дана овај предлог не може доћи пред ово тело. Ми о овој уредби не можемо више разговарати, ако нећемо да покажимо један позитиван закон. Ја знам, да је држави потребно да добије порез, односно да добије новац, да би могла живети, али ту је и г. Министар Финансија, а ту су и господа, која подржавају владу и они су требали о томе раније да мисле, пре но што падне један вотум. А и сада, господо, кад је то свршено, они имају начина да ипак изнесу ту основу пред Народној Скупштини, а да не покаже један позитиван закон: јер та основа, као таква, важи до 28. децембра. Нека поднесу ту основу Народној Скупштини и ако су сигурни да имају већину у овоме дому, она ће бити примљена. Зато, господо, ја мислим, да ми данас у Законодавном Одбору не можемо ништа више говорити о овој уредби, ако нећемо да покажимо закон о пословном реду. Због тога, господо, ми не можемо да упућујемо одавде,

из Законодавног Одбора, ниједну основу и ниједан законски пројекат финансијском одбору. Ми не можемо да опитимо са финансијским одбором и не можемо му апсолутно ништа упућивати. Нама су поднете уредбе и привремени закони да их решимо и по свима тим предлозима, који су нам поднети треба да падне наша одлука: да ли их примамо или не примамо. Али ми не можемо те предлоге да упућујемо на мишљење другом којем скупштинском одбору. Ми можемо једну основу примити, одбацити или изменити, као што је то Устав прописао. И ми ништа друго не можемо радити.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Такву је одлуку донео сам Законодавни Одбор.

Јован Ђоновић: По Уставу, Законодавни Одбор није могао донети такву одлуку, а ако је донео, ја протестујем противу ње, јер је то једна одлука, која није на закону основана и Законодавни Одбор није могао донети такву одлуку.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч г. Дрофеник.

Јосип Дрофеник: Подати морам појаснило о сталинчу нашега клуба в тем вирашању. Застопник нашега клуба је в задњи сеји гласовао проти. Наш клуб сицер поче, да та закон пополнима паде. Нач на је наш клуб с тем, да је гласовао проти предлогу, показав својо незадовољност с тем, да господ министр ни држал обљубе, дане об својем часу, да намреч »подказивачи«, т. ј. тисти, ки назнанијо давчинега обвезанца давчини области, небодо добили награде.

Кер је г. министр изјавил, да одстои од награде за »подказиваче«, изјављам, да бом гласовао за та законски предлог, а само под погојем, да се не бо в беседило нич втихотанило, тар седај не стоји потри.

Јаз с тем почем прејудицирати одговору на вирашање, али је та разирава седај оправичена али не в погледу на пословник. Јаз сем хотел само оправичити гласовање нашега застопника в теј ствари.

Председник **Миша Трифуновић**: За реч се је пријавио г. министар финансија.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Господо, ја сам и мало пре изјавио, да одредби о потказивачкој награди, по моме мишљењу, нема места у овој уредби. Са моје стране није било нејојалности; ја нисам предложио ту одредбу, него је она предложена у секцији и ја свој пристанак нисам дао. Ја поново кажем да остајем при оваквом предлогу, како је поднет, не уносећи никакву нову одлуку.

Војислав Лалић: Господо, не само због ове одредбе о потказивачкој награди, него у начелу ја сам био против закона да се он прими зато, што је он нов порез, који оптерећава нарочито потрошачке и производне масе народа и сматрам, да је у томе циљу и гласање извршено, да је гласано о закону у начелу и да је 7 било »за«, а 7 »противу«. По чл. 17. пословника јасна је ствар, да је тај законски предлог одбачен и према томе ова је дискусија излишна и не би требала да се сада покреће тим пре, што је записником утврђено, да је овај предлог одбачен. Хоће ли сада Влада поново износити предлог и којим путем, то се Законодавног Одбора ништа не тиче, а његова дужност није, да се стара да овај предлог може да се враћа про-

тивно одлучи његовој, која је постала извршна. Ја сматрам, да је све ово сада једна излишна радња:

Милорад Вујичић: Принципијелно ја бих био потпуно за мишљење г. Ђоновића. Али мени се чини, да је г. Ђоновић овако говорио зато, што није чуо извештај председника како је текла ова ствар. Ја овај извештај морам сматрати за тачан, јер је Председник тај који је позван о томе да води рачуна ко је, како и за шта гласао. У колико се ја сећам, мени се чини, да је г. Рајар први пут устао и на другој страни да је нас 8 гласало, да закон остане како је предложен без измене, коју је допела секција. Тек кад је створена забуна доношењем измене, дошла је пометња, да је њих 7 било за једну, а 7 за другу страну и тако је г. Рајар један пут гласао за једну страну, а други пут за другу страну.

Друго, ево и г. Дрофеник, његов друг из његовога клуба, тврде да су они у начелу за то, да се овај закон прими. (**Јосип Дрофеник:** Али без ове измене.) Друго је измена, о њој ћемо говорити засебно. Ја сам вас разумео, да сте ви и ваш друг у начелу за овај закон, а што се тиче измене она је створила целу ову забуну. Прво се водила дискусија само о измени, а о начелном питању о самом закону није било разговора и тако је та измена створила целу пометњу. Сада је сасвим друго питање, је ли та измена потребна или није. Ја, отворено да вам кажем, не бих се могао сложити са господом, која су против измене. Ја о томе нисам говорио и нећу ни сада да говорим, јер остављам да о томе говорим у специјалној дебати. Што се тиче начелне дебате и предлога, који је учинио г. Председник, да ми овај закон поново узмемо у решење, то је сасвим умесно с обзиром на оно како смо ми прошли пута гласали.

То је једно. Друга је ствар ова. Ми смо дужни наћи изворе од којих ће држава да живи и онда ми не можемо прелазити због малих и ситних каприца преко овако једнога крупног питања као што су извори, који се имају прибирати за покриће буџета. То је једна врло озбиљна ствар и онда ми о томе имамо озбиљно да се споразумемо и да говоримо.

Председник Миша Трифуновић: Има реч г. Машић.

Хусеин Машић: Ја сам хтео овом приликом једну кратку изјаву да дам. На прошлој седници Законодавног Одбора члан нашег клуба гласао је против овога. Сматрам, да је ова ствар свршена и наш Клуб и данас стоји на овом становишту.

Председник Миша Трифуновић: Има реч г. Поповић.

Др. Светислав Поповић: Ја мислим, господо, да ову расправу не треба дизати са онога поља на које је поставио Господин Председник. Г. Председник је изјавио, да се оно, што је он прошли пут прогласио као закључак Законодавног Одбора, не покрива са резултатом гласања, које је у Законодавном Одбору спроведено. Господин Председник је утврдио, да је при првом гласању за законски предлог гласало 8, а против законског предлога 7 посланика. (**С. Барић** упада у реч.) То одређује Пословник, господине Барићу, то не одређује ни господин Председник, ни ја. Пословник вели, да онај који седи гласа за законски предлог. То је Пословник, који сте и Ви усвојили. То је рекао и

г. Председник, да је при томе гласању гласало 8 посланика за тај законски предлог, а 7 против тога законског предлога, те значи, да је већина Законодавног Одбора гласала за законски предлог. (**Др. Јанко Шимрак:** Је ли г. Рајар гласао »за« или »против«?) Он је седео, дакле гласао је »за«. Г. Рајара нема овде и ја немам разлога да верујем више вама него г. Председнику, који је то утврдио. Г. Рајар је при гласању седео, а пошто је седео, мене се не тиче шта сада г. Дрофеник изјављује. Пошто је седео, он је гласао за законски предлог. (**Јован Ђоновић:** Г. Председник је ту ствар ставио поново на гласање и резултат другог гласања био је тај, да је 8 гласало »за« а 7 »против«. Резултат дакле другог гласања био је резултат првога гласања.)

Али, господо, ја прелазим преко те ствари, јер држим, да никога од нас не може руководити то, да се надмудрујемо, него сваки од нас има жељу да се установи воља Законодавног Одбора, да се установи истина, а још се мање може руководити комбинацијама, које мој пријатељ г. Ђоновић везује за ово гласање. Овде се не ради, господо, о једном законском предлогу, који може да буде примљен или одбачен. Овде се ради о законском предлогу суи генерис, о законској расправи, о једној уредби по члану 130. Устава, који предвиђа, да одбор подељен у секције према грамама државне управе, пошто изврши њихов преглед... (**Јован Ђоновић:** Ово је ван предмета.) То се тиче предмета, јер ја хоћу да утврдим шта даље има да буде са овом уредбом. Пошто се изврши преглед уредаба, решеће се у Пленуму, које остају у важности без измена, а које се мењају и које укидају. Ми смо расправљали о предлогу секције, да се та уредба, тај законски предлог оснажи, да се дефинитивно озакони у овој редакцији, коју је предложила секција Законодавног Одбора. И узмимо, господо, — ја то не тврдим да је тако, али ћу да допустим ради логичног даљег извођења, — да је предлог секције одбачен. Сад настане питање *quid iuris*, је ли је тиме одбачен предлог секције да се озакони та уредба, или је она изгубила законску моћ. Не, господо, та уредба важи све док је Законодавни Одбор не укине. Законодавни Одбор мора за сваки такав предлог, уредбу, да не донесе изјаву и онда је прећутно потврђује, или мора донети одлуку своје воље, а та одлука мора да гласи тако: ова се уредба оснажава, или ова се уредба укида. То изрично вели чл. 130. Устава. И сада ако ми концедирамо, да тај предлог у редакцији, како секција предлаже, буде одбачен, то имаде за последицу, да се има гласати о другом предлогу. Међутим, жали Боже, у ономе моменту нисам био у седници Законодавног Одбора, био сам обавезан другим послом, био сам код г. Председника Скупштине. Али колико знам, није био никакав предлог у Законодавном Одбору, да се та уредба укине и због тога г. Председник сасвим исправно није могао ставити на гласање оно, што му није као предлог поднесено. И последица је тога та, да ова уредба, пошто у оној редакцији, како је предложила секција, није примљена, има да се врати натраг секцији, и она имаде свој предлог да подеси према расположењу, које влада у Законодавном Одбору и онда ће Законодавни Одбор доћи поново у прилику да решава, да се или предлог прими, или ако неки од посланика учини

нешто, што није учинио први пут, ако стави предлог да се ова уредба укине, онда ће се моћи гласати о дотичном предлогу нашег друга, који ће такав предлог да стави. Због тога држим, да отида свака даља потреба да се гласа о овој ствари и да у смислу Пословника ваља ту уредбу, односно законски предлог вратити секцији, да је поново узме у прегрес и свој предлог подеси према расположењу, које је владало у Законодавном Одбору на последњој седници.

Председник Миша Трифуновић: Молим вас, господо, дозволите ми да још једанпут узем реч. Ја мислим, господо, да ми морате признати толико, да сам ја хтео да се овај законски пројекат протури каквим обилазним путем, не би до овога дошло. (**Јован Јовановић:** То нико не мисли.) Ваш зато кажем што то нико не мисли. Ја сам ишао, господо, сасвим право. И кад вам председник погрешни, господо, у своме руковођењу пословима, сасвим лојално увек ћу казати учињена је случајна омашка погрешка и молићу за обавештење и за извињење, да исправимо ствар. Ево, господо, ја вам наводим овај први факт, да је први пут гласало 8, ја помњем личности, и устало је 7. То је, господо, моја, једна мала забуна у погледу брзог бројања гласова. Овај факт, господо, нико не може спорити. Кад додате томе други факт, да господин министар и господин извештач о овако важном пројекту апелују на вас и моле, да се ова ствар, која је у једној хитњи, забуни, тако брзо решена, врати поново секцији, онда вас, господо, молим зашто имати једну злу вољу у једном пројекту, који није пројекат ни једне ни друге партије, који не дира ни у чије интересе, него је пројекат, који тангира државне интересе. Зашто би, господо, показивали, немојте ми замерити, једну ђуд и говорили: е тако је било и тако мора остати. Ја као председник апелујем на вашу добру вољу, да ову ствар вратимо секцији и ја вас молим, господо, да то примите.

Има реч господин Ђоновић. Ја вам, господине Ђоновићу, дајем реч по други пут ради саме ствари, и ако не бисте могли по други пут да говорите.

Јован Ђоновић: Господо, овде има две ствари, које морам поделити. Прва је ствар, која је наглашена од нових говорника и од господина министра финансија, а то је да је овај закон потребан, јер ми ако хоћемо да држава функционише, морамо јој створити средства. То је један факт, то је једна истина. Ми који смо у опозицији, као и ви који подржавате владу, знамо, да држави требају средства да живи.

Али, господо, дајући држави, односно онима, који рукују са државним средствима овлаштење, да би могли они тиме да управљају, то није само ствар техничке природе, него је то и ствар политике. Кад се гласа о једном закону, којим се даје влади новац, с којим би могла под њеном управом држава да живи, то значи, да то није у питању само новац него и поверење. У оном закону којим се влади дало 460.000.000 динара за покриће државних трошкова гласало се, и већина чланова овог Законодавног Одбора била је у оном моменту против те законске основе. То значи, да је већина изјавила влади неповерење. Ми сви знамо, да Влади новац треба, али немамо поверења у њу и не дамо јој га.

Ми, који смо гласали против те законске основе, нисмо имали поверења у владу и гласали смо ради тога против, да она не добије тај законски пројекат, који јој доноси 460.000.000 годишње. По ову ствар морамо да оделимо од те друге формалне ствари, а то је, да ли је закључак Законодавног Одбора од суботе био правоваљан, добар, тачан, или не.

Ја сам, господо, тражио стенографске белешке, да видим оно, што је казао господин Рајар, на име, да ли је он фактички био против те основе. Питање је запело само код њега, да ли је он био против или је био за. Једанпут је био против, а други пут за. Ја те стенографске белешке нисам могао добити, али свакако их у стенограмима има. Ово је потврди факт, да је господин Рајар онда, кад се требало утврдити гласање, гласао против и на тај начин је ова законска основа формално одбачена. И сад патезали ви како год хоћете, у Законодавном Одбору о њој више не може да се расправља. Ово није каприс као што рече мало час пре један господин, ово је или поштовање или гажење закона. Ми хоћемо да поштујемо онај закон, који зовемо Пословником и ми ради тога устајемо против тога, да се још једанпут о тој ствари орде говори и гласа.

Најзад, Законодавни Одбор мора, кад то све и не би било у Пословнику, по аналогiji да поступа; јер у Народној Скупштини кад падне један вотум, онда нико не ће доћи на мисао да интерпретира тај вотум или вотум појединих чланова Народне Скупштине. Ја нисам мислио, да ћемо догледати до нашег раду да ми, есенцијално и колете из исте партије, интерпретирамо гласање нашег колеге од јучер. То је гажење пословника и ја сам против тога зато, што ми је стало да се једаред поштују закони и да их не доносимо зато, да би их газили. Ја не бих желео, да се у Одбору утврди та рђава пракса да се газе Пословник. (Приговарање.) Па, господо, кад се с једне стране каже, да се једна законска основа прима, а с друге стране се протестира, онда се цела основа меће на гласање и сасвим је природно, ако је већина за ту законску основу, онда се та основа прима, а ако је већина против те основе, онда се сматра та основа одбаченом. Стога ту не треба више никаквога предлога. Кад се гласало последњи пут, сматрало се, да је законска основа одбијена, пошто је већина гласала против ње. (Приговори.) Није то било против секције, него је то било против законске основе, против које смо у начелу гласали.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин др. Јанко Шимрак.

Др. Јанко Шимрак: Ја се придружувем речима господина Ђоновића. Овде је сва потешкоћа у томе, што се тиче господина Рајара. Међутим, у име његовога клуба је мало пре пала изјава, да су гласали против. (Извештач др. **Славко Шећеров:** Господин ће гласати »за«.) Код те изјаве наведени су и разлози, ради којих су гласали против ове законске основе у последњој седници. Дакле је чињеница неоспорна, да је Клуб Словенске Кметijske странке јасно казао, да су гласали против законске основе. То је била непобитна чињеница.

Друга је ствар, о чему се задњи пут гласало. Ја мислим, да није могло бити гласање о ничем другом, него да ли се законска основа прима или не прима. Није се могло гласати ни о једном дру-

гом предлогу, јер ни једног другог предлога није било. Дакле сва патезања, да се гласало о каквом другом предлогу, јесу неоправдана и немају овде никакова основа. Расправљало се задњи пут о том, да ли се предлог прима или не прима, па је код тога гласања решено, да се предлог не прима. С тиме је ствар потпуно свршена и ја мислим, да се о том предлогу не може више гласати.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин др. Нинчић.

Др. Момчило Нинчић: Господо, ја нисам задњи пут био овде, кад се гласало о овом предлогу. Код гласања може бити забуне и у самом решавању, па кад се догоди каква забуна, онда, господо, најобичнији ред захтева, да Законодавни Одбор објасни, како се догодила та забуна и како је та одлука пала. Али ја не мислим само о томе говорити. Него представите, господо, да је донето једно решење случајним стицањем прилика. Тако се једном приликом догодило, да је код једне расправе, један предлог, за који су били сви чланови, био одбачен једним гласањем, које је изненадило све. У нашем раду парламентарна коректност захтева, да се тих изненађења чувамо и да никада не допуштамо, да у опште до тих изненађења дође. (Глас: Да сте ви били овде, не би тога било.) Кад се деси такав случај, да дође до једнога решења, које буде донесено случајном присуствошћу чланова из опозиције, о том се решењу поновно решава на идућој седници, јер се не може допустити, да мањина управља. То је основни принцип парламентаризма. Ја морам ово да кажем, зато што смо толико пута у Уставотворном Одбору излазили опозицији у сусрет и понављали ствари, које су већ биле решене. Због тога тако треба поступити и овде. Инсистира се непрестано да се одржи одлука, која је оспорена, па и ако се зна да је већина Законодавног Одбора противна томе. Ви као мањина хоћете да наметнете већини своја гледишта. Не можете ви ни путем изненађења и натурати своју вољу већини.

Известилац др. Славко Шећеров: Ја бих желео да утврдим, да се ово последње типало у главном ове Уредбе о порезу на пословни обрт са допунама секције. И ја ћу доказати и стенографским записником, говорима господо Ђоновића, Дулибића и Рајара, да су они гласали против ове уредбе у начелу само зато, што је ова уредба, односно допуна секције, унета.

Господин Ђоновић је казао ово (чита): »Мени се чини, да је та мера неморална и да она заводи једну врсту официјелне корупције. Ја се с тиме не слажем. Био бих зато, да људи, који воде послове и раде, треба да воде књиге, а те књиге може власт да контролише кад је потреба. Никако се не могу сложити, да држава сили људе преко потказивача, а не својим ауторитетом да пријављују свој промет и своје приходе. Ако то не избаците из ове уредбе, ја ћу гласати против«.

А сво шта каже господин Дулибић (чита): »И кад се још томе дода ова награда од 25% од суме, коју треба држава да прими, мени се чини, да је ова ствар чак и неморална. Са тих разлога, господо, ја сам противан овом закону у колико буде садржавао ову одредбу«.

А господин Рајар каже (чита): »И ја се потпуно слажем са господом, која су преда мном говорила да је ово неморално, да би се потказива-

чима исплаћивала ма каква награда. Стога ја не бих могао гласати за ту уредбу ако би то остало«.

Према томе, господо, види се, да је ово гласање у начелу било само због тога, што је садржавало ову измену секције. Ја сам, међутим, одмах после гласања изјавио и молио у своме говору, да се не узима у обзир ова измена секције. И сада изјављујем, да ћемо ми ту измену повући. Према томе, господо, ви сте највећим делом гласали због тога што је та нова одредба унесена. Мислим, да не би био ред да ви због те одредбе, коју секција хоће да повуће, инсистирате на томе, да цела уредба буде одбачена. Ја бих хтео само да наведем ово, да је господин Ђоновић тај који против изричне одредбе пословника говори више, него што би му пословник дозволио и да се он није држао стриктно одредбе пословника.

Ја бих молио — да после ових констатација господина председника о самоме току гласања и после ових мојих констатација — да се прими предлог господина председника, са допуном господина Ђоновића, да се ова уредба врати секцији.

Милорад Вујичић: Није било одавно, било је колико јуче и сви ми знамо, да је један једини био у начелу против ове уредбе, а то је био господин Лазин. Једини је он образложио зашто неће да прими ову уредбу, и нико други сем њега није се у начелу противу ове уредбе изјаснио. То је једно. Друго, суштина целог овог питања, које се претреса, јесте у томе како је гласао господин Рајар и, затим, пристаје ли господин министар да повуче ону допуну, која је из секције изишла или не. Господин Рајар, односно његов друг, који је овде, у име клуба изјављује, да је у начелу гласао за овај закон, а господин Министар је опет изјавио, да он не само повлачи ову допуну, него да он на њу није ни пристао. И, господо, кад господин Министар пристаје да избаци ову допуну, која је и створила ову забуну при гласању, онда ја налазим, да треба да примимо предлог господина Председника Одбора, да ово питање сада решимо.

Јован Ђоновић: Ја бих хтео да се објасним са господином Нинчићем. Опозиција није пришла препаде и изненађења. Сви ми из опозиције, а и ви, знали смо о чему се ради и говори, те не може бити ни речи о томе, да је овде било каквог препада или изненађења, кад смо сви ми, вршећи своје дужности, овде на својим местима. Тачније је закључити: кад ви овде нисте били дошли, да ми имамо права тај ваш недолазак интерпретирати тако, да се не слажете са законском основом, која је интерпретирана и да сте желели, да се она одбаци. То је много логичнија оцена вашег недолазка, него ли ваша напомена, да ми препадима хоћемо да натурамо већини своје гледиште зато, што смо ми дошли овде. Ја то, у име опозиције, одбијам, као да ми хоћемо препадима и изненађењима да вам натурамо своја гледишта. Ми се овде боримо за своје идеје на један законити начин, и ваша је слабост, ако ми однесемо превагу.

Хоћу још да одговорим и господину Шећерову на његову напомену: да сам ја у неколико прилика говорио по два и три пута о једној ствари. Не сећам се тачно, али је врло лако могуће, да сам о једној законској основи говорио више, него што Пословник то допушта. Али што знам и што могу

устврдити то је, да од тога што сам ја говорио више пута по што сам имао права, није било штете ни по рад овога Одбора, ни по углед овога Дома.

Исто тако имам да додам и то, да ја нисам снај, који је почео да крши Пословник у томе правцу. Чланови већине су ти, који су први почели да више пута узимају реч него што им Пословник даје права и кад су се они тиме послужили, онда сам то и ја учинио. Зато и налазим, да то господињу Шеферову није могло дати права, да ми на један рђав начин добади како сам ја често пута узимао реч и онда, кад на то нисам имао права.

Др. Момчило Нинчић: Господин Ђоновић обратио се лично на мене и онда једна дискусија начелне природе прелази у личне ствари. Ја против тога протестујем. Господин Ђоновић нема право никоме да пребације, да ли долази на седнице или не долази. (**Јован Ђоновић:** Имам право, јер ја долазим редовно.) Он сам каже, да вређа пословник, јер најчешће говори. Случајно нисам дошао прошлог пута због тога, што сам имао извесан посао.

Друга је ствар ово. Господо, ја не мислим, да је учињен један препад. Али, господо, мене зачувава, кад сви знамо, како је дискусија у Одбору вођена, да смо се онако увек чували да се гласови и мишљења не тумаче онако како не треба. Господо, у овој ствари, како објављују господа посланици у најмању руку је било забуне. Г. Ђоновић каже: да се тумачи, ако нисмо били на прошлој седници, као да смо против тога предлога. То није тако, то право имамо само ми. Господо, од једнога утврђеног правца рада у Законодавном Одбору не треба да скрећемо на други пут, јер ће рђаво бити и то најгоре по опозицију, стога што Влада има већину и може да примењује суровости према опозицији. Наш је рад увек био пријатељски и с пуно поверења. То је била моја основна мисао.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин Маговчевић.

Јован Маговчевић: Господо, овде су готово сви говорили о формалности, а не о суштини. Овде се говори, да ми хоћемо да газимо Пословник, а не говори се, да газимо Устав. Дефинитивна одлука пленума, која би имала санкцију у смислу члана 130. Устава за уредбу, које су поднете законодавном одбору, јесте одлука да се уредба оснажи или укине. У свом конкретном случају није било те дефинитивне одлуке Законодавног Одбора, да ли се предложена уредба оснажи или укине. Према томе, прошло гласање и резултат може да се узме само тако, да се тај законски предлог врати секцији. Ја тражим од председника, да се његов предлог стави на гласање и да данас донесемо дефинитивну одлуку о тој уредби. И ја тражим, да се ради по Уставу и пре ћу погазити Пословник него Устав.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин Лазич.

Војислав Лазич: Господо, ја сам узео реч по други пут само поводом овога, што један господин из већине вели, да мањина не може управљати земљом, него већина. Кад се господин усуђује то да каже, онда нека каже и својим друговима, да не изостају него да долазе на седнице, јер он не може захтевати, да мањина доноси законе, који су већини погребни. Према томе, тај господин из већине није смео да пребације опози-

цији, а још мање да каже да је било некаквог изненађења. Није било никаквог изненађења, него су господа из већине требала да буду уреднија, да долазе на седнице, а не да одговорност прима опозиција.

Ја сматрам, да је ова уредба одбачена а да је одбачена, господо, то је јасно. И господин Маговчевић и господин Поповић погрешно мисле, јер баш Устав каже, да Законодавни Одбор може уредбе преиначити или укинути или оснажити. А ево шта има записано у прошлој седници: »Председник Миша Трифуновић: Више нема пријављених говорника. Приступимо решењу у начелној дебати. Ја ћу ставити на гласање. Ко је за то, да се ова уредба у начелу прими, нека изволи седети, а ко је против, нека изволи устати. Седам је устало, а седам је остало седети. Ја ћу ставити обратно. Господа, која су за то, да се ова уредба у начелу прими нека изволе устати. (Устају седморица.) Дакле опет једнако »за« и »против«. Према томе господо, у начелној дебати ова уредба није примљена. (Глас: Да се врати Одбору!)«

Ово је констатација председника Законодавног Одбора. Према томе, ова је ствар свршена и не може се о тој ствари више дискутовати и решавати. А ово што се ради, значи да хоћемо да погазимо Устав и пословник и закон. (Известилац др. **Славко Шеферов:** Зар и Устав?) Разуме се и Устав. Ми стварамо нешто нечувено, што се није догодило ни у једноме парламенту, него само код нас овде, да једну ствар, коју смо прошле седнице реишили, данас негирамо и хоћемо друкчије да решимо.

Председник Миша Трифуновић: Молим Вас, господо, на прекор извесне господе, господина Нинчића и друге господе чланова одбора, зашто сам допустио да неки чланови Законодавног Одбора, три, четири пута говоре, имам да кажем, допустио сам зато, што сам и ја овде као председник у питању. Зато сам допустио ову толеранцију, да се по три, четири пута говори. После свега тога дозволите ми да кажем. Ви сте чули шта сам ја говорио и што је господин Министар Финансија говорио, Ви сте чули и сад држим да неће бити забуне. Ко је за то, да се ова уредба врати секцији, нека гласа за, а ко је против нека гласа против. Молим господина секретара, да прозива. (Протести од стране опозиције: Не може бити гласања. — **Фехим Курбеговић:** Молим за реч.)

Председник Миша Трифуновић: Молим вас, дискусија је завршена. Сад имамо прећи на гласање.

Фехим Курбеговић: Овде се иде на то, да се фалсифицирају записници. Молим за реч ради подношења предлога и на пословник. Ми не можемо дозволити, да ствар, која је једанпут решена, да се поново ставља на гласање.

Стјепан Барић: Нећемо да гласамо, гласајте сами. (У овом моменту опозиција напушта седницу и чланови опозиције излазе из седнице.)

Председник Миша Трифуновић: Молим господина секретара, да прозива.

Фехим Курбеговић: Ми нећемо учествовати у гласању и нећете добити кворума. (Маглајлић, Х. Алић и Курбеговић напуштају с протестима салу.)

Секретар др. **Љуба Поповић** прозива чланове одбора и они су гласали овако: